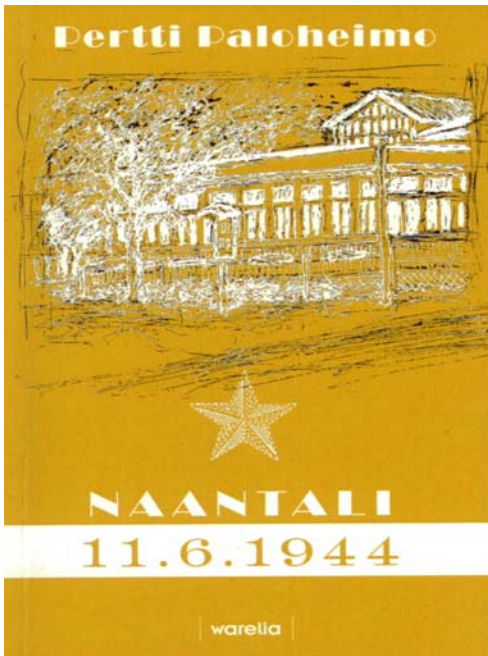


## Pertti "Pepsi" Paloheimo Naantalissa ja mitä siitä seurasi?



Olen silloin tällöin sattumalta tavannut **Pertti Paloheimon**. Tietenkin olen tuntenut hänet julkisuudesta. Hänen näkyvä urheilujohtaja- ja televisioura ovat tuttuja. Olen myös saanut katsella hänen perälautaa Sulkavan souduissa ja tiedän hänen intohimonsa kuntourheiluun. Tunnettua on myös hänen merkittävä taustavaikuttajan rooli lähellä keskustaa olevassa ihan kunniallisessa yritystoiminnassa. Pepsi Paloheimo, Pispalan Tarmo, on kuuluvalla bassolla varustettu seuranpidon keskipiste.

Viimeiset vuodet 1930 syntynyt Pepsi on taistellut terveytensä puolesta. Syöpähoito ja sydämen ohitusleikkaus on takana, polvileikkaus edessä. Tapasin hirmuhiihtäjän Saariselän "kulttuuri- ja kauppakeskus" Siulassa. Hän kertoi olevansa tyytyväinen Saariselkä-Laanilan välin hiihdosta? Mieli menee kuitenkin kroppaa kovemmin ja niinpä taas kerran tuli puheeksi Naantali ja 11.6.1944.

Olin nähnyt Rantsun kyltin "Pepsi Paloheimo \* 11.6.1944". Tuolla päivämäärällä hän otti ensimmäisen yhden tähden Jallu-ryypyn. Pidän laattaa hauskana **Jarmo Virmavirtamaisena** tempauksena ja hyvänä syynä hauskana pitoon.

Kun sitten sain soiton, jossa Pepsi tarkensi Naantali-tietoutta, ounastelin, että ehkä asiaan liittyy jotain vähän enemmän. Nyt tiedän, että niin on!

Pertti Paloheimo kertoi päättäneensä tehdä monisteen jälkeläisilleen lapsuus-nuoruusajan tärkeästä vaiheesta. Se kääntyi pikku kronikaksi, liivintaskukirjaksi, johon hienon kuvituksen on tehnyt **Yrjö Tapper**.

Kirja on perusteltu selvitys Pertti Paloheimon maailmankatsomuksesta. Hänen valinnastaan kannatta Paasikiven linjaa.

### Pienet Rantsussa

Tarina alkaa 1944 vuoden vaikeista ajoista. 14-vuotias Pertti lähetetään setänsä maanmittari **Hannes Paloheimon** luokse Naantaliin sotaa pakoon tai leskimiehen ja poikansa sodassa menettäneen sukulaisten seuraksi.

Merellinen Naantali tekee vaikutuksen ja poika pääsee lattapoikana Tupavuorta kartoittavien sekalaisen työvelvollisporukan porukoihin ja kommunistisimpatioita puheissaan viljelevän tamperelaisen **Erkki Röökin** suojelukseen. Kun hän 11.6.1944 kertoo täyttävänsä vuosi, ilmoittaa Erkki, että tapana on tarjota pienet eli ryypyt Rantaravintolassa. Ja niin tapahtuukin ja rahaton Pertti joutuu menemään setänsä puheille läheiseen Friisilään, jossa he asuivat.

## Toijalan opetus

Sotatilanne kärjistyy ja Pertti lähetetään 23.6.1944 takaisin Tampereelle. Hän matkansa päättyy Toijalaan ja siitä ei siviilillä olekaan jatkoyhteyttä.

Neljä vuorokautta Pertti joutuu oleilemaan Toijalassa. Näin hän kertoo:

*"Toijala oli kuin suuri irtolaisleiri, johon kesä loi kuitenkin tiettyä lämpöä. Karjalaisten evakoiden murheellinen näytelmä kukki kaikessa rosoisuudessaan. Ihmiset asuivat vaunuissa, lapsia imetettiin, pyykkiä yritettiin pestä. Lähiniityllä lehmiä yritettiin lypsää..... Asemalla oli säkkiä, kärryjä, patjaa, pakettia ja laukkaa jos jonkinlaista.*

-----

*Toijalaan kuuluivat myös hajut. Vahvimpana oli rautatien haju, joka tulee kiskoista ja tervatuista ratapölkkyistä. Avoimissa vaunuissa mylvivä karja haisi. Sataa tihutti, kastuneet vaatteet haisivat. Muihin hajuihin yhtyi kitkerä haju, joka tuli kaatuneiden sotilaiden arkuista.*

-----

*Juhannus Toijalan rautatieasemalla oli minun rahanoppositioini*

-----

*Mitä sitten Toijala, tuo pahainen rautateiden risteysasema, minulle merkitsi? se merkitsi toki pienellä viiveellä uuden maailmankuvan ja tietoisuuden avautumista. se merkitsi silmuja siihen yhteiskunnalliseen ajatteluun, jonka varassa olen elämäni elänyt, arvomaailmani rakentanut. se merkitsi muutoksen hyväksymistä."*

Pertti Paloheimo selostaa kronikassaan sodanaikaisia maailman tapahtumia taustaksi ja kertoo omista taistelupaikka retkistään. Hän hahmottaa kokonaiskuvan, joka hänelle on muodostunut tuntemuksen, tiedon, iän ja kokemuksen yhdistelmänä.

Kirjanen on tiivistetty kertomus monista laajoista aiheista, jotka ovat askarruttaneet sodan jaloissa olleita. Hänen kosketuksensa on konkreettisempaa, kuin monen muun

nuorukaisen. Ehkä myös siksi siitä on glamour kaukana. Hänelle luulo ei tiedon väärtti.

## Kiitollinen Naantali

Naantalien kehityksen merkittävä vaihe liittyy Tupavuoren löytämiseen. Pepsi on löytänyt tämänkin ulottuvuuden. Fiksu ihminen ymmärtää yhdistää Nesteen ja Suomen teollisen kehityksen erityisesti setänsä työtehtäviin ja hän tuntee luonnollisesti myös tätä kautta mainitsemansa muutoksen voiman.

Pienet Naantaliin liittyvät tarinat antavat vivahteen pikkukaupungin monivivahteisesta historiasta.

Kerrottakoon: Kutakuinkin samoihin hetkiin liittyy naantalilaisveteraani **Erkki Luotosen** muistelo hänen loman peruutuksesta: *"Tarjoilija tuli sanomaan Aijaksella (myöhemmin Seurahuone), että radiossa kerrottiin, että kaikki lomamatot on perutettu ja kysyi mitä nyt tehdään. - Tuo lisäryppy -, vastasin. Monenlaisia ryyppyjä on Naantalissa otettu.*



Kirjan kuvituksessa on pieni asiallinen virhe. Naantalien Urheilutalo ei sodan jälkeen rakennettuna ole ollut suojeluskuntatalo ainakaan virallisesti. Mutta kirjoittaja voi olla tosiasiallisesti oikeassa? Hieno kronikka, jonka lukeminen on hyödyllistä, mutta helppoa. Kiitos Pepsille myös Naantalien puolesta, omasta puhumattakaan!

*Mikko Rönneholm*